

Стоян Маврогиев - председател на Комисията за финансов надзор, пред в. „Застраховател прес“

Застрахователният пазар ЩЕ ОСТАНЕ СТАБИЛЕН И ПРЕЗ 2012 Г.

- Г-н Маврогиев, вие получихте наградата „Мистър Икономика 2011“ за принос в развитието на финансовия сектор. От свое име и от името на целия екип на в. „Застраховател прес“ ви честита този авторитетен приз! Какво е за вас това отличие?

- Благодаря на вас и на целия екип на в. „Застраховател прес“ за поздравленията. Тази награда за мен, от една страна, е признание за положените усилия в областта на регулациите и надзора на небанковия финансов сектор през изминалата година. От друга - тя е залог за по-високи цели в утвърждаването на ролята на Комисията за финансов надзор като отговорна, защитаваща интересите на бизнеса и потребителите на финансови услуги институция. Искам да изкажа специална благодарност на колегите и служителите в КФН за професионализма и тяхната подкрепа.

- В края на годината всеки си прави равностметка за съвършеното през последните 12 месеца. Какво показва вашата равностметка за 2011 г.? Доволен ли сте от съвършеното от Комисията за финансов надзор през този период, или сметате, че равностметката можеше да е и по-добра?

- Вероятно най-реалната равностметка за работата на регулаторния орган може да направи пазарът - поднадзорните лица, инвеститорите и потребителите на небанковите финансови услуги. През изминалата година предизвикателствата в работата на комисията бяха свързани както с външните фактори, предвид ситуацията на пазара, световната финансова криза, промените в структурирането на надзора и регулацията в ЕС, така и с подобряване на ефективността в работата на комисията. Естествено, всички тези усилия бяха насочени към гарантиране на стабилност, ефективност и прозрачност на небанковата финансова система и осигуряване на по-висока защита на потребителите на финансови услуги.

В тази връзка направихме промени в нормативната уредба с цел подобряване на бизнес средата и стимулиране на добрите практики. Друг акцент бе подобряването на дейността на комисията като колективен орган, което наложи актуализиране на Правилника за устройството и дейността на КФН и на нейната администрация. Целта на промените бе да се преодолее съществуващото разделение между трите сектора на надзор - ценни книжа, застраховане и осигуряване, и да се създаде ефективна интеграция и хармонизация на регулациите и практиките между трите управления в КФН. Засилхем и обрнатата връзка с потребителите и наблягнахме върху информираността на обществото за всички действия на комисията за по-добра защита на потребителите.

- Вие сте начело на КФН от 16 юни 2010 г., т. е. само по време на криза, когато конкуренцията не само на финансовите, но и на всички пазари силно се изостря. В този смисъл кое беше най-голямото предизвикателство пред вас? Успяхте ли да се справите с него и как?

- За преодоляването на кризата е необходимо да се вземат правилни решения, за да може сръжватата да успее да излезе с минимални щети от нея. От изключително значение за икономиката като цяло е запазването на стабилността в небанковата финансова система на България. Резултатите от регулярно провежданите дистанционен надзор и проверки на КФН показват, че изграчките на пазара не участват във високорискови и спекулативни операции, като късите продажби например, чийто негативен ефект беше широко дискутиран в ЕС и САЩ. По линия на застрахователния надзор проведохме активна подготовка на компаниите за приложение на регулаторния режим Платежоспособност II, а по линия на осигурителния пазар изготвихме законодателни промени с цел усъвършенстване на уредбата на инвестициите на пенсионните фондове, оптимизиране на събираните от тях такси и удържки, както и подобряване на организацията на дейността им.

В международен аспект съществуват много сериозни предизвикателства пред Европейския съюз по отношение състоянието на финансовите пазари. Финансовата криза като цяло доведе до стриктно прилагане на общоевропейското законодателство. Националните органи са поставени в центъра на вниманието с по-големи правомощия, като се различава на тях да прилагат стриктно европейското законодателство. Комисията за финансов надзор е доказала своята роля в последните години както по отношение на дейността си у нас, така и с активното участие в европейските регулаторни органи и структури.

Успешната политика на КФН вече получава и международно признание с участие в няколко тунинг проекта. Доказателство за това е и проведената неотдавна международна конференция и посещение на Стивън Мейор, председател на Европейския орган за ценни книжа и пазари (ESMA).

- Вероятно кризата подтиква доста пазарни участници

Стоян Маврогиев е избран за председател на Комисията за финансов надзор от Народното събрание на 16 юни 2010 г. с 6-годишен мандат.

Има магистърска степен по право, получена от Софийския университет „Св. Климент Охридски“, както и магистърска степен по финанси - от Университета за национално и световно стопанство. Освен това е завършил редица курсове в Международната данъчна академия (IBFD) в Амстердам, Холандия.

Професионалната си кариера започва през 1991 г. като правен, данъчен и бизнес консултант в Price Waterhouse Coopers. През юни 1996 г. става основател и управляващ съдружник на United Consulting.

На 16 ноември 2006 г. се включва в Инициативния комитет по учредяване на ПП ГЕРБ, а по-късно става член на националното ръководство на партията. На 14 юли 2009 г. е избран за народен представител от парламентарната група на ПП ГЕРБ в 41-о народно събрание. Бил е зам.-председател на парламентарната Комисия по икономическата политика, енергетика и туризъм и член на Комисията по бюджет и финанси.

Владее английски и руски език.

Членува в Софийската адвокатска колегия, Българската макроикономическа асоциация, Международната адвокатска асоциация и Международната асоциация по данъчно планиране.

към нарушаване на правилата. Забелязвате ли подобна тенденция? В кои сфери нарушенията са най-много?

- Кризата действително се отразява негативно върху всяка една сфера от дейността на поднадзорните лица, но в общия случай нарушенията са продуктивни от изключително сложната ситуация на пазара. Основните нарушения от участниците на капиталовия пазар си остават свързани с разкриването на информация, с ненавременното оповестяване на финансовите им отчети, с неразкриването на промени в акционерната структура в капитала на публичните дружества. В тази насока КФН предприема всички законови действия, но за явна тенденция и стремеж да се нарушават правилата е трудно да се говори.

- Каква е прогнозната ви за развитието на застрахователния, осигурителния и инвестиционния пазар у нас през 2012 г.?

- Развитието на застрахователния пазар у нас през 2012 г. ще продължи да се влияе от редица икономически фактори, свързани най-вече с продажбата на нови автомобили; полките на лизинг; кредитната ак-

тивност от страна на финансовите институции; бъдещите доходи на домакинствата, влияещи пряко върху склонността им за спестяване чрез закупуване и поддържане на животозастраховки; конкурентни продукти на пазара, които предлагат по-висока доходност (напр. банковите депозити). В тази връзка очакванията ни са пазарът да остане стабилен, както и през 2011 г. При благоприятно развитие на икономиката застрахователите да продължат да отчетват положителни резултати.

Относно състоянието на българския капиталов пазар - през втората половина на 2012 г. очакванията ни са свързани с подобряване на ситуацията. В момента се отчита тенденция на продължаващи ниски обороти на търговия с финансови инструменти и приходи от посредничество за сключване на такива сделки. Положителен факт е, че спадовите на международните борси не доведоха до застрашаване на капиталовата адекватност на инвестиционните посредници и управляващите дружества в България. Именно поради ниските обороти на борсата от голямо значение е да се предложат акции на атрактивни дружества от различни сектори, което ще катализира инвести-

торски интерес. В тази връзка раздържавяването на дялове от дружества в енергийния сектор (Е.ОН България, ЧЕЗ Разпределение България) АД, ЧЕЗ Електро България) АД, ЕВН България Електроразпределение) АД и др.) чрез фондовата борса определено ще съживи капиталовия пазар. Считам, че ще бъде удачно да се предложат повече акции, които да обезпечат активна търговия на вторичния пазар. Това ще има положителен ефект върху ликвидността на пазара и общ благоприятен ефект върху редица бизнес инициативи, свързани с търговията с финансови инструменти. Друг ванен общ положителен ефект ще има от предприетите стъпки от страна на „БФБ-София“ АД за промяна в сегментите, имаща маркетингова цел. Оптимистичният сценарий за развитие на пазара определено е функция и на активността на самите участници - инвестиционни посредници и технически клиенти, включително колективни инвестиционни схеми. През 2012 г. се очаква да се провиди и положителният ефект на приетите в края на 2011 г. нормативни промени, касаещи сериозни облекчения за инвестиционните посредници и колективните инвестиционни схеми.

(Продължава на стр. 7)



(Продължава от стр. 3)

Безспорно обща благоприятна тенденция за развитие на европейските капиталови пазари би се отразила положително и на българския пазар. През последните месеци се наблюдава силна волатилност и спадове на финансовите пазари, свързани с понижението на кредитния рейтинг на САЩ през август 2011 г. и дълговата криза в еврозоната.

Тенденциите на фондовите пазари влияят на развитието и на осигурителния пазар, тъй като пенсионните фондове са едни от най-големите институционални инвеститори. Стойностите на един дял на пенсионните фондове през третото и четвъртото тримесечие на 2011 г. отчитат понижението. Независимо от това считаме, че осигурителният пазар у нас през 2012 г. ще остане стабилен. Основания за тези очаквания на първо място ни дава финансовата стабилност на пенсионноосигурителните дружества, които управляват пенсионните фондове. През 2011 г. техните приходи и положителен финансов резултат отбелязват увеличаване. Очакванията ни са, че и през 2012 г. осигурителните лица в допълнително пенсионно осигуряване и активите на пенсионните фондове ще продължат да нарастват. В момента в пенсионните фондове се осигуряват над 3,96 млн. лица. Анулираните нетни активи в сектора са близо 4,5 млрд. лв. Към края на 2012 г. се очаква те да приближат 5 млрд. лв. Това е един значителен финансов ресурс – около 6 на сто от БВП на страната.

Усилията на КФН са насочени в посока на усъвършенстване на регулаторната рамка на сектора на допълнително пенсионно осигуряване. С прехода през септември 2011 г. проект на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (КСО) се правят предложения за усъвършенстване на инвестиционните регулации на пенсионните фондове, чрез което се цели предоставяне на по-големи инвестиционни възможности на фондовете, както и възможност за по-добра диверсификация на портфейлите им. Същевременно се завшишават изискванията към някои от инструментите и изискванията към инвестирането. В нормативната програма на КФН за 2012 г. е залегнал и още един проект на Закон за изменение и допълнение на КСО, с който ще се пристъпи към въвеждане на мултифондовата система в допълнително пенсионно осигуряване. Въвеждането на мултифондовата система ще даде възможност на всяко осигурено лице да избира степента на риск и доходност, при които се управляват натрупаните в индивидуалната му партия средства. Успоредно с това осигурителните



Застрахователният пазар ще остане стабилен и през 2012 г.

лица трябва да знаят, че инвестицията освен възможност за доходност носи и риск от загуби.

- Има ли реална опасност да се стигне до сериозни финансови затруднения на дружества в някой от трите надзирани от КФН сектори договорна? Какви мерки ще предприеме комисията, за да избегне евентуални фалити на поднадзорни лица?

- В цял свят се променят изискванията и правилата за функциониране на инвестиционни фондове, дружества и застрахователни компании във връзка с кризата. Целта е да има система за ранно предупреждение при евентуални проблеми в тези компании.

В сферата на застраховането мерки за ранно адресиране на евентуални отрицателни колебания са съвременно предприети още при първоначалното проявление на ефектите от кризата в България. В тази връзка е увеличена честотата на изчисленията на платежоспособността на застрахователите на примесечна база вместо на годишна. Същата честота се проважда и тест на достатъчността на свободните собствени средства на застрахователите да поемат евентуални загуби при промяна в стойността на определени

категории инвестиции. Целта е да се анализира въздействието върху платежоспособността на компанията при евентуален спад в стойността на инвестициите в акции и облигации, при неблагоприятно развитие на пазара на дългавен дял, при неблагоприятно развитие на пазара на недвижими имоти, както и въздействието, произтичащо от непреките експозиции към Гърция.

На база на периодично получаваната от поднадзорните лица информация се изчисляват определени показатели с оглед определяне вероятността от настъпване на риск и ефекта от него. Така се получава оценка на всички рискове, на които са изложени застрахователите и здравноосигурителните дружества – застрахователен, кредитен, пазарен, ликвиден и др. Крайната оценка на всички рискове, т. нар. риск рейтинг, се използва само за надзорни цели, за да се определят по-рисковите поднадзорни лица и рисковите области в тяхната дейност, съответно да се приоритизират надзорните действия.

Освен това наши застрахователи участваха в провеждането от Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (ЕИОРА) второ стрес-тестване, което провери способността им да изпълнят бъдещите

изисквания за минимален капитал съгласно рамковата директива Платежоспособност II.

Също така съгласно новите изисквания на ЕИОРА европейските междугранични застрахователни групи създадоха застрахователни коалиции, в които участват представители на различните надзорни органи. Цели се обмяна на важна за груповия надзор информация, свързана с развитието на групата, нейната обща платежоспособност, проблеми, затруднения, системни ефекти и т.н. През септември и октомври ЕИОРА извърши тест на възможността за осъществяване на връзка с надзорните органи в случай на кризисна ситуация. КФН също се включи в местовите в ролята си на соло и на групов надзорен орган.

Същевременно Комисията за финансов надзор е предприела редица мерки, които да подкрепят стабилното развитие на застрахователния сектор, като например засилен контрол на адекватността на цените по задължителната застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилностите; формирането на достатъчни по размер резерви, с които застрахователите да изпълняват поетите ангажментни към потребителите на застрахователни услуги; регулярно провеждане на стрес-тестове по

отношение на определени рискови експозиции; засилен мониторинг на финансовите застраховки и др.

В България от октомври 2011 г. се прилага нов Закон за дейността на колективните схеми и други предприятия за колективно инвестиране, които е напълно съобразен с европейските директиви, уреждащи договорните фондове. Същевременно на 20. 10. 2011 г. КФН прие наредба, която детайлизира изискванията към фондовете и управляващите ги дружества, и дава гаранции за стабилно управление на фондовете, както и високи професионални стандарти към лицата, които го извършват.

С цел изграждане на ефективна система за ранно предупреждение на цялата инвестиционна общност, свързана с риска при инвестирането и дейността, Комисията за финансов надзор активно разработва механизмите и свързаните с тях процедури. Същевременно Европейският орган за ценни книжа и пазари е в процес на детайлизиране на съвръжанието и параметрите на стрес-тестовите в областта на капиталовия пазар.

Дейността на пенсионноосигурителните дружества е обект на ежедневен надзор от страна на КФН. Активно участие в областта на консултативния технически комитет към Европейския съвет за системен риск, също така в работната група към Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуря-

ване (ЕИОРА) за изготвяне на проект за изменение на Директива 2003/41/ЕО относно дейностите и надзора на институциите за професионално пенсионно осигуряване. Основните акценти са свързани с прецизиране на правилата за оценка на активите, задълженията и техническите резерви на институциите за професионално пенсионно осигуряване; преразглеждане на съществуващите количествени ограничения спрямо инвестициите на фондовете; въвеждане на механизми за сигурност; дефиниране на водещите принципи при осъществяване на надзора върху дейността на институциите за професионално пенсионно осигуряване; разширяване правомощията на надзорните органи.

- Имат ли българските застрахователни компании готовност да заработят по правилата на Платежоспособност II? Ако не, какви мерки ще предприеме КФН, за да помогне на поднадзорните си лица да отворят в срок на изискванията на новата евродиректива?

- С въвеждането на Директивата „Платежоспособност II“ се предвижда коренна промяна на режима на надзор, като от формалния надзор се преминава към рисковориентиран надзор, базиран на принципи.

Искам да отбележа, че до срока за въвеждането на Платежоспособност II като законодателство има още цяла година и новите правила ще бъдат ефективно приложени през 2013 г. Съвместно с бизнеса започнахме да се подготвяме за предстоящите промени. За целта КФН иницира създаването на съвместни работни групи, на които се обсъждат въпроси, свързани с промяна на законодателството и прилагане на директивата. Застрахователите взеха участие в три количествени изследвания на въздействието от прилагането на Платежоспособност II.

- Какво ще трябва да се направи през 2012 г., за да се запази стабилността на небанковия сектор в страната?

- Комисията за финансов надзор ще продължи да пробва политиката на последователен и интегриран надзор. Очакват се и редица изменения на Европейското законодателство, свързани с регулаторните режими. Промените и тяхното бъдещо въвеждане и прилагане цели защита на интересите на инвеститорите и осигурителите. Активното участие на КФН в Консултативния съвет за финансовата стабилност заедно с МФ и БНБ, както и прякото стъргунческо с тези институции ще бъде насочено към поддържане на финансова стабилност и защита на интересите на инвеститори и потребители.

Въпросите заглава
ЙОАННА СТЕФАНОВА